

صنعت فرآوری دانه‌های روغنی در ایران

سارا حکیم‌الهی^۱

چکیده

امروزه توانمندی‌های صنعت روغن‌کشی و روغن‌نباتی در عرصه اقتصاد کشور، بر کسی پوشیده نیست. ظرفیت بالغ بر ۳,۴۱۴,۰۰۰ تن روغن‌کشی از دانه‌های روغنی و ۳,۳۷۶,۶۰۰ تن تصفیه روغن با حجم عظیم سرمایه‌گذاری ریالی و ارزی همراه بوده است. گردش مالی این صنعت در سال و میزان اشتغالی که به واسطه عملکرد این صنعت در کشور ایجاد شده رقم قابل ملاحظه‌ای در اقتصاد کشور می‌باشد.

مضافاً اینکه روغن‌نباتی یک کالای ضروری در سبد غذایی خانوار است و کشتش درآمدی تقاضای آن کمتر از عدد ۱ می‌باشد. در نتیجه مشکلات روز افزون تامین مواد اولیه و افزایش قیمت آن مستقیماً مصرف‌کننده را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

صنعت روغن‌کشی و روغن‌نباتی به صورت مجزا از وضعیت کنونی ایران (۹۰ درصد مواد اولیه این صنایع وارداتی است)، فعالیت می‌کند که می‌تواند از ارزش افزوده ایجاد کند.

در این گزارش تلاش شده است با توجه به آمار ظرفیت اسمی، عملکرد واقعی، میزان واردات مواد اولیه و استحصالات صنعت روغن‌کشی و روغن‌نباتی (دانه‌های روغنی، روغن خام و کنجاله)، ارزش افزوده‌ای را که طی ۱۱ سال گذشته در این صنعت از دست داده شده، محاسبه شود. به عنوان مثال در سال ۱۳۸۹ حدود ۱۸۵ میلیون دلار و در سال ۱۳۹۰ حدود ۱۵۲ میلیون دلار ارزش افزوده در زنجیره سویا از دست داده شده است.

در حالیکه با مدیریت صحیح واردات مواد اولیه صنایع روغن‌نباتی (وضع تعرفه مناسب) و در نظر گرفتن ماتریس توسعه (داشتن تفکر سیستمی به طوریکه برای افزایش تولید و رونق یک صنعت به توسعه صنایع مرتبط و بالادستی نیز توجه شود)، علاوه بر ممانعت از این ارزبری کلان، امکان توسعه صادرات غیرنفتی در قالب کنجاله و روغن سویا نیز ممکن بود.

کلمات کلیدی: زنجیره سویا، ارزش افزوده، واردات، صادرات، صنعت روغنکشی

^۱ کارشناس اداره کل مطالعات و بررسیهای اقتصادی